

**muayenehaneler “umuma açık yerler” midir?
“engellilerin erişebilirliğine uygun duruma getirilmesi”
istenebilir mi?**

dayanak olarak gösterilen düzenlemeler ve gelinen nokta

1- 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun'un Geçici 2. Maddesi'nde;

*“Kamu kurum ve kuruluşlarına ait mevcut resmi yapılar, mevcut tüm yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları ve benzeri sosyal ve kültürel alt yapı alanları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve **umuma açık hizmet veren her türlü yapılar** bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren sekiz yıl içinde engellilerin erişebilirliğine uygun duruma getirilir”*

denilmektedir.

Maddede belirtilen sekiz yıllık süre, 07.07.2013 tarihinde sona ermiş, uzatma kararları sonrası bu süre 07.07.2015 halini almıştır.

2- Kanun'un 3. Maddesinde düzenlenen “tanımlar” arasında “Umuma açık hizmet veren yapı” tanımlanmıştır.

1) Umuma açık hizmet veren yapı: Kamu hizmeti için kullanılan resmî binalar, ibadet yerleri, özel eğitim ve **özel sağlık tesisleri**; sinema, tiyatro, opera, müze, kütüphane, konferans salonu gibi kültürel binalar ile gazino, düğün salonu gibi eğlence yapıları; otel, özel yurt, iş hanı, büro, pasaj, çarşı gibi ticari yapılar; spor tesisleri, genel otopark ve buna benzer umuma ait binaları ifade eder.

20.07.2013 tarih ve 28713 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren *Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği*'nde de benzer hükümler tekrarlanmıştır.

3- İstanbul Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü tarafından hazırlanan bir yazı yürürlüğe girmiş, yukarıdaki düzenlemelerden hareketle, “doktor muayenehaneleri”ni de “halka açık özel sağlık tesisi” olarak tanımlamıştır.

İstanbul Tabip Odası tarafından bu yazı içeriğinin hatalı olduğu belirtilerek itiraz edilmiş ve yazının geri alınması istenmiştir. Uygulama durmuştur.

4- Son olarak tebliğ edilmeye başlanan yazı ile 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun çerçevesinde kamuya açık bütün sağlık kuruluşlarının erişilebilirlik denetiminin Valilik tarafından oluşturulan komisyon tarafından yapılacağı, belirlenen eksik ve kusurların giderilmemesi halinde para cezası uygulanacağı bildirilmiştir/bildirilmeye başlanmıştır.

muayenehaneler sağlık tesisi midir?

Ayakta Teşhis ve Tedavi Yapılan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelik'te 03.08.2011 tarihinde yapılan değişiklik sonrasında, 12/D maddesinin 1. fıkrasının (f) bendi;

“Muayenehanelerde yer alan giriş, kapı, asansör, merdiven, tuvalet ve lavabo gibi

fiziki alanlar 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun Ek 1 inci maddesi¹ ile ilgili diğer mevzuat hükümlerine uygun olarak düzenlenir”

halini almıştır.

Bu maddenin iptali talebiyle açılan davada Danıştay 15. Dairesi 2013/6244 E. sayı ve 26.12.2013 tarihli kararı ile önce yürütmenin durdurulmasına, sonrasında da iptaline karar vermiştir. Kararın gerekçesinde özetle;

“3194 sayılı İmar Kanunu uyarınca çıkarılan Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmeliğin Ek 1. maddesinde, imar planlarında yer verilecek “kentsel teknik ve sosyal altyapı alanları” sayılmış, bunlar arasında “sağlık tesisi alanları”na yer verilmiş, Ek 1/c de ise “sağlık tesisleri” sayılarak asgari alan büyüklükleri belirlenmiş, ancak bunlar arasında muayenehanelere yer verilmemiştir. Belirtilen mevzuat çerçevesinde 3194 sayılı Kanunun Ek:1. maddesinin yürürlüğe girdiği 30.5.1997 tarihinden sonra kentsel, teknik ve sosyal alt yapı alanları arasında sayılan sağlık tesislerinde ve diğer yapılarda belediyelerce inşaat ruhsatı ve yapı kullanma izni verme aşamasında TSE standartlarına uygunluğun aranabileceği yine 5378 sayılı Yasanın yürürlüğe girdiği 7.7.2005 tarihinden sonra 3194 sayılı Yasa uyarınca çıkarılan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 16. maddesinin 21. maddesinde de tanımlanmış “umumi bina”lar bakımından özürülüler için amaçlanan uyumlaştırmanın sağlanması gerekeceğine kuşku yoktur.

Ancak tıp mesleğini icraya yetkili olan bir hekim tarafından, 1219 sayılı Yasayla tanınan çerçevede teşhis ve tedavi amacıyla faaliyet göstermek üzere açılan muayenehaneler tek başına 3194 sayılı Yasanın Ek 1 ve Ek 1/C maddelerinde yer alan sağlık tesisleri kapsamında olmadıkları gibi, başlı başına yapı niteliğinde de bulunmayan, herhangi bir binanın işyeri olarak çalıştırılmasına engel bulunmayan bağımsız bir bölümünde açılabilen kendine özgü birinci basamak sağlık kuruluşudur.”

denilerek, muayenehane faaliyetinin niteliği gereği zorunluluk taşımayan bu şartlara uyulmasının gerekmediği belirtilmiştir.

hukuki değerlendirme

Öncelikle Danıştay kararında yer alan “3194 sayılı Yasanın Ek 1 ve Ek 1/C maddelerinde yer alan sağlık tesisleri kapsamında olmadıkları” ifadesini düzeltmek gerek. Mahkeme Ek 1 ve Ek 1/c maddeleri, İmar Kanununda düzenlenmiş gibi anlaşılacak bir ifade kullanmıştır. Oysa İmar Kanunu’nda Ek 1 ve Ek 1/c maddeleri yoktur.

Söz konusu düzenlemeler İmar Kanunu uyarınca çıkarılan *Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmelik* ekinde yer almaktadır. Ek 1. Madde de “*Kentsel, Sosyal ve Teknik Alt Yapı*” alanları sıralanmış, Ek 1/c’de ise “sağlık tesisleri” düzenlenmiştir

¹ 3194 sayılı İmar Kanunu’nun Ek Madde 1: “Fiziksel çevrenin engelliler için ulaşılabilir ve yaşanılabilir kılınması için, imar planları ile kentsel, sosyal, teknik altyapı alanlarında ve yapılarda, Türk Standartları Enstitüsünün ilgili standardına uyulması zorunludur.”

EK - 1c**Sağlık Tesisleri**Asgari Alan Büyüklüğü (m²)

Köy tipi sağlık ocağı	2 240
İlçe tipi sağlık ocağı	2 300
İlçe tipi sağlık evi	1 050
Sağlık merkezi (15 yatak)	2 300
Hıfzısıhha enstitüsü	3 200
Halk sağlığı laboratuvarı	1 000
Dispanser- semt polikliniği	5 000
Ana çocuk sağlığı ve aile planlaması merkezi	1 050
Ağız ve diş sağlığı merkezi (1)	
Acil yardım ve kurtarma istasyonu (1)	
Doğum ve çocuk bakım evleri (75-250 yatak) (1)	
Devlet hastaneleri (25- 700 yatak) (1)	
İhtisas hastaneleri (1)	
Fizik tedavi ve rehabilitasyon hastaneleri (1)	

(1) Yatak başına (130) m² alan ayrılır.

Mahkeme kararından sonra bu Yönetmelik'in yerini *Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği* almıştır. Bu Yönetmelik'in Ek-2 maddesinde benzer içerikte bir düzenleme yapılmıştır.

SAĞLIK TESİSLERİ ALANI	Aile Sağlık Merkezi		750-2.000		750-2.000		750-2.000		750-2.000
	Basamak Sağlık Tesisleri		3.000		3.000		3.000		3.000
	Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi		Ünit başına (110) m ²		Ünit başına (110) m ²		Ünit başına (110) m ²		Ünit başına (110) m ²
	Doğum ve Çocuk Bakım Evleri	1,50	Yatak başına (130) m ²	1,50	Yatak başına (130) m ²	1,50	Yatak başına (130) m ²	1,60	Yatak başına (130) m ²
	Devlet Hastaneleri								
	İhtisas/Eğitim ve Araştırma Hastaneleri								
	Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastaneleri								
	Sağlık Kampüsleri		Yatak başına (220) m ²		Yatak başına (220) m ²		Yatak başına (220) m ²		Yatak başına (220) m ²

Görüldüğü gibi dayanak yapılan düzenlemelerin hiçbirinde muayenehaneler, "sağlık tesisleri" arasında sayılmamaktadır.

Bir kez daha yineleyelim muayenehaneler, binaların *-tapuda mesken olarak görölse bile-* işyeri olarak çalıştırılmasına engel bulunmayan bağımsız bölümlerinde açılabilir.

Aktardığımız düzenlemeler ve yargı kararı doğrultusunda; 5378 sayılı Kanun'da yer almadığı halde, muayenehaneleri "*halka açık özel sağlık tesisi*" kapsamında değerlendirmek ve ilgili tesisler için getirilen yükümlülöklere uymasını istemek açıkça ve kesinlikle hatalıdır, hukuka aykırıdır.

23.01.2015
İstanbul Tabip Odası
Hukuk Bürosu